

Секція: Фінанси та місцеве самоврядування в умовах
інклюзії.

Савчук С. В.

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету, м. Тернопіль,
Україна*

Шаварин І. І.

*студентка гр. Ф-42 факультету фінансів Тернопільського національного
економічного університету, м. Тернопіль,
Україна*

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БАЗИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Одним із напрямів підвищення рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є впровадження реформи бюджетної децентралізації, що забезпечує законодавче вирішення питань утвердження бюджетної самостійності територіальних громад. Це дає змогу ефективніше виконувати функції держави, а також успішно забезпечувати громадян необхідними благами та послугами. При цьому розвиток місцевого самоврядування спрямовано на створення та підтримку сприятливих умов функціонування територіальних громад, реалізацію пріоритетних проектів розвитку місцевої інфраструктури та підвищення рівня добробуту населення, що вимагає наявності міцної матеріальної та фінансової бази.

Починаючи з 2016 р. розв'язання зазначеного питання в контексті запровадження процесів децентралізації спрямовано на визначення та розмежування завдань і функцій органів державної ладі та місцевого самоврядування [2]. Внесення змін до податкового та бюджетного законодавства

стало практичним кроком до підвищення фінансової спроможності місцевих рад, створення підґрунтя для фінансової автономії місцевого самоврядування за рахунок розширення дохідної бази місцевих бюджетів, введення нових видів трансфертів та реформування механізму бюджетного вирівнювання [4]. При цьому новим підходом до формування доходів місцевих бюджетів передбачено:

- введення нових податків, які зараховуються до місцевих бюджетів (акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів; транспортного податку з фізичних та юридичних осіб; податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплаченого фізичними та юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості);

- перерозподіл доходів державного та місцевих бюджетів (державного мита за видачу закордонних паспортів та плати за надання інших адміністративних послуг);

- оптимізацію системи міжбюджетних [3].

Як свідчить вітчизняна практика, в результаті внесених змін місцеві органи влади отримують необхідні обсяги фінансових ресурсів для виконання власних повноважень та забезпечення розвитку регіону. Саме утвердження фінансової самостійності місцевих бюджетів дає змогу органам місцевого самоврядування самостійно планувати свій розвиток, виходячи із власної ресурсної бази та наданими можливостями пошуку додаткових джерел надходжень.

Оскільки в Україні основними джерелами наповнення дохідної бази місцевих бюджетів є закріплені доходи та офіційні трансферти, тому органам місцевого самоврядування необхідно, в першу чергу, спрямовувати свою діяльність на зміцнення власної дохідної бази місцевих бюджетів. Це дасть змогу забезпечувати: підтримку підприємств, що створюють нові робочі місця й збільшують фонд оплати праці; зростання можливостей впливу органів місцевого самоврядування на наповнюваність місцевих бюджетів; застосування режиму

жорсткої економії бюджетних коштів; сприяння розвитку малого та середнього бізнесу; збільшення доходів від місцевого господарства та забезпечення прибутковості комунальних підприємств.

Попри зазначене, подальшого вирішення потребують питання щодо недостатності обсягів бюджетних коштів для фінансування розвитку місцевого самоврядування; зниження частки міжбюджетних трансфертів у складі доходів місцевих бюджетів та ступеня централізації фінансових ресурсів у державному бюджеті, залежності системи формування та виконання місцевих бюджетів від рішень органів державної влади. При цьому необхідним постає першочергове нормативно-правове врегулювання даних питань.

Таким чином, основним завданням, що має вирішуватись в процесі бюджетної децентралізації є забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів шляхом формування достатнього обсягу ресурсної бази для виконання органами місцевого самоврядування покладених на них функцій та завдань та виконання пріоритетних завдань й програм розвитку регіону. Це дасть змогу в повній мірі забезпечувати різні верстви населення якісними суспільними благами та послугами та сприятиме сталому розвитку регіону загалом.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Дата оновлення: 11.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Бюджет місцевої ради в умовах децентралізації / Центр політичних студій та аналітики. URL: <http://eidos.org.ua/novyny/byudzhzet-mistsevoji-rady-v-umovah-detsentralizatsiji/>.
3. Даудова Г. В. Бюджетоутворюючі податки місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації. Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», Вип. 3 (50). С. 150–156.
4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е.; Підтримка

децентралізації в Україні – DESPRO: Швейц.-укр. проект. Київ: Софія, 128 с.

URL: <http://despro.org.ua>.